

CD KLASSIEK

Hoge stemmen
Contra-tenoren

Het uitmuntende Franse muzieklabel Naive verraste ons de jongste tijd al vaker met tal van boeiende opnamen en nu ligt zijn verzameling *Contre-ténors* in de winkel. Waar andere labels uitpakten met *Ten Tenors of The Priests*, allemaal klonen van het genre van wijlen Pavarotti & Friends, met name een zeer modale verzameling van 'toppers' uit de populaire klassieke muziek, hebben ze bij Naive toch een andere insteek. Uit enkele oudere, vaak steengoede, opnames van het merk werden karakteristieke nummers gekozen die het talent van een aantal contratenoren onderstrepen. En die zangers zijn niet van de minste: Andreas Scholl, Gérard Lesne, James Bowman en Jestyn Davies, Dominique Visse en Philippe Jaroussky, David Do Lee en Riccardo Broschi maken er een fijn concertje van.

Ongetwijfeld is dit een interessante kennismaking met deze opmerkelijke manier van zingen, die de volwassen man door het gebruik van de falset een stembereik oplevert vergelijkbaar met de vrouwelijke alt. Vandaar dat men het in het Duits lie-

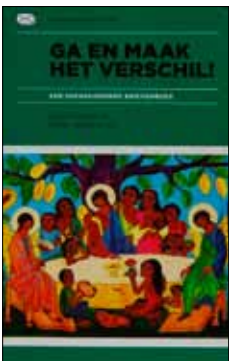
ver over *Altus* (een mannelijke altstem dus) heeft dan over contratenor.

De techniek gaat terug op de operapraktijk van enkele eeuwen geleden, toen op toneel zingende vrouwen volgens de toenmalige normen eigenlijk niet konden en mannen dan maar de vrouwenrollen vertolkten. Vandaar ook dat de techniek in de vergetelheid raakte van zodra eerbare vrouwen wel het toneel op mochten. Met de revival van de barokmuziek en vooral met het zoeken naar de 'authentieke' uitvoeringspraktijk ervan groeide gaandeweg opnieuw belangstelling voor de hoge mannenstem. Een pionier was ongetwijfeld Alfred Deller zaliger, die met zijn Purcellvertolkingen aantoonde dat de uitvoering door een contratenor inderdaad iets extra toevoegt.

Alles raakte in een stroomversnelling door het succes van de film *Farinelli*, al bleek achteraf dat daarvoor twee stemmen digitaal aan elkaar waren gelast. Deze cd van Naive laat ook goed de individualiteit van de zangers uitkomen, want er is wel degelijk een groot onderscheid tussen de stemmen van een Scholl en een Lesne. Een cd die de luisteraar dus genoeglijk introduceert in een interessante uitvoeringswijze van oude muziek. (JC)

Les Contre-ténors, Philippe Jaroussky, Dominique Visse, Gérard Lesne, Andreas Scholl, James Bowman, Jestyn Davies, David D.Q. Lee, Naive, V5328, 20,25 euro.

BRIEVENBOEK

Passie en inzet
Filip Cromheecke

Een kwarteeuw geleden werden Filip Cromheecke en Didier Vanderslycke in het bisdom Antwerpen samen tot priester gewijd. Cromheecke is priester-inzending in Brazilië, Vanderslycke combineert het pastoraalambt met zijn inzet voor migranten en asielzoekers. Met het brievenboek *Ga en maak het verschil!* wilden ze niet enkel terugkijken, maar vooral de grondpatronen in hun doen en laten herkennen.

De brieven bieden de lezer een inzicht in de grond van hun beider roeping en inzet, maar

tegelijk wordt die lezer ook uitgedaagd, bemoedigd en geïnspireerd om mee te bouwen aan een wereld van gerechtigheid. Pittige lectuur die ze willen voortzetten via de website www.hetverschil.org.

Ze pleiten voor een herziening van het kerkelijke ambt in pastoraal-diaconaal perspectief. Cromheecke: „We moeten ons veel meer richten op de positieve bijdrage die het christendom aan de samenleving kan leveren in plaats van te verbieden en het waarschuwende vingertje op te steken. We moeten veel meer in dialoog durven treden met anders-gelovigen of -denkenden, zonder vrees onze identiteit te verliezen.” (EDS)

Filip Cromheecke & Didier Vanderslycke, *Ga en maak het verschil. Een gepassioneerd brievenboek*, 15,00 euro. U kunt het boek bestellen via redactie. dekleineprints@hotmail.com.

BOEK GESCHIEDENIS

Boudewijn herdacht
Wilfried Martens

De twintigste verjaardag van de dood van koning Boudewijn op 31 juli ging niet ongemerkt voorbij, ook al vond in dezelfde maand juli de troonwissel plaats. Het boek *Herinneringen aan Boudewijn*, waarin zowel politici, commentatoren als intimi herinneringen ophalen aan de vijfde koning der Belgen, werd samengesteld vóór de aankondiging van de troonsafstand

van Albert II. Het is geen geheim dat koning Filip door Boudewijn werd klaargestoomd voor het hoge ambt.

Pas na zijn plotse dood in 1993 werd duidelijk hoe populair Boudewijn wel was. Toch kijken we vandaag met andere ogen naar de figuur. In de getuigenissen overheerst bijvoorbeeld Boudewijns koppigheid, maar ook zijn geloof en rechtlijnigheid, die beide tot uiting kwamen in zijn weigering in 1990 om de abortuswet te ondertekenen. Dat feit, samen met zijn houding tijdens de Congocrisis en zijn aarzelingen tegenover de federalisering, is symbool geworden voor zijn hele koningschap.

Was Boudewijn aan het begin van zijn regeerperiode een jongeling zonder de minste politieke ervaring, vanaf 1970 oefende hij veel invloed uit. Wilfried Martens, meermaals premier onder Boudewijn, evocert hem als volgt: „Koning Boudewijn was een typisch grondwettelijk

ke koning. Een koning die dus veel contacten heeft met politici en mensen uit andere sectoren, maar die contacten allemaal zeer discreet houdt. Een grondwettelijke koning heeft geen politieke macht, maar – zeker als je lang koning bent – bestaat de kans dat hij wel belangrijke politieke invloed heeft. En dat had Boudewijn ongetwijfeld.”

Mooie foto's geven een beeld van het hele koningschap. (EDS)

Wilfried Martens & anderen, *Herinneringen aan Boudewijn, koning der Belgen*, Lido, Antwerpen, 2013, 189 blz., 29,90 euro.

BOEK KERK

Paus doet hopen
C. van der Heijden

Zelfs de meest verbeterde papenvreter lijkt overstag te gaan voor de stijl van de nieuwe paus. Franciscus' eenvoudige stijl en prediking zijn populair

bij vele gelovigen. De verwachtingen dat hij een nieuw begin kan maken – of een doorstart – zijn hoog.

Ex-priester en journalist Christian van der Heijden blikt terug op de pauskeuze. Voor de omroep RKK verbleef hij drie weken in Rome, vanaf het afscheid van Benedictus XVI tot de inauguratie van Franciscus. Het is een reportageboek, gekruid met persoonlijke reflecties van iemand die de katholieke Kerk van binnen kent. In het tweede deel biedt Van der Heijden een portret van de paus en een analyse van diens eerste optredens, intussen echter achterhaald door de vele spontane improvisaties van de nieuwe paus. De journalist spreekt z'n hoop uit dat de Argentijn een meer geloofwaardige Kerk zal uitbouwen.

De eerste honderd dagen zijn voorbij. „Met een duizelingwekkend tempo rijgt de nieuwe paus grote en kleine gebaren aan een volstrekte breuk met het verleden vormen”, stelde communicatiedeskundige Jan Willem Wits. „De Vaticaanse apparatsjiks rest weinig anders dan tandenknarsend accepteren dat de verandering die Franciscus heeft ingezet, verder gaat dan wat vluchtige pr-stuntjes voor de Bühne.” (EDS)

Christian van der Heijden, *Paus Franciscus. De nederigheid aan de macht*, Kok, Kampen, 2013, 160 blz. 16,95 euro.

BOEK AUTOBIOGRAFIE

Politiek en mystiek
Herman Verbeek

Op 1 februari overleed de 76-jarige Nederlandse priester-politicus Herman Verbeek, ook in Vlaanderen allerminst een onbekende. Eind jaren 1970, begin jaren 1980 begeleidde deze priester van het Nederlandse bisdom Groningen zogeheten Marcusleerhuizen. Hij bouwde ook een politieke carrière uit, aanvankelijk bij de Politieke Partij Radikalen, waardoor hij sinds 1969 geen kerkelijke functie meer had.

In 1984 werd Verbeek in het Europees Parlement verkozen en zetelde er tien jaar voor de par-

tij GroenLinks. Landbouwpolitiek was er zijn specialiteit. Vanaf 1987 begeleidde hij weekends in de abdij van Averbode, zowel vanuit zijn zangbundels als over zijn boek *In boeren handen*.

Eind 2012 kreeg Verbeek te horen dat hij aan kanker leed. Van zodra hij dat wist, zette hij zich aan het schrijven van zijn autobiografie. Het boek geeft een mooi beeld van wat er sinds de jaren 1950 in Kerk en wereld gebeurde. Het vertelt over een generatie priesters die zocht naar taal, teken en engagement in deze tijd. Herman Verbeek was een van hen. Via het erg persoonlijke boek, met een relaas van zijn eigen zoeken, vinden, falen en herbeginnen, waaieren vooral de jaren van vlak na Vaticanum II open. Het is een bijzonder openhartig werk, bijvoorbeeld met ontboezemingen over hoe Verbeek zijn homoseksualiteit en priesterschap rijmde, maar de nadruk ligt toch op de kanteling van de jaren 1960-1970.

De ondertitel bij zijn naam, *Priester, politicus, publicist*, laat al vermoeden dat spiritualiteit, politiek en mystiek in Verbeeks levensvisie mettertijd werden geïntegreerd. De jongste jaren leefde hij dan ook als een soort

van stadskluizenaar in Groningen.

„Voor een bisschop was Herman geen gemakkelijke priester”, getuigde de Groningse bisschop Gerard de Korte op de begrafenis van Verbeek. „Hij was priester, maar zijn theologie was vooral antropologie geworden, zo leek het. In menig opzicht was Herman weg gegroeid van de kerkelijke rechtzinnigheid. Hij stelde grote vraagtekens bij de traditie van onze Kerk. Het woord 'God' gebruikte hij liever niet, omdat het zo vaak misbruikt was. Toch bleef Herman zich priester noemen.”

Het boek is te verkrijgen via het Verbeekfonds: www.verbeekfonds.nl. (EDS)

Herman Verbeek, *Priester, politicus, publicist. Toen daalde de duif. Herinneringen*, Stichting Verbeekfonds, Vries, 2013, 376 blz., 24,50 euro.